

הנדון: דיון בנושא מעבר צה"ל לנגב

שלום רב,

לקראת הדיון בוועדת החוץ והביטחון בנושא "מעבר צה"ל לנגב", הרינו להציג בפניכם את עמדתה של עמותת "במקום - מתכננים למען זכויות תכנון", בנוגע לשני היבטים מרכזיים, הקשורים לנושא שבנדון: חלוקת משאבים במרחב וסוגיית שטחי האש.

חלוקת המשאבים במרחב

במסגרת מעבר צה"ל לנגב, מתוכננת הקמתו של בסיס צבאי חדש בשם "קריית המודיעין" באזור 'ליקית', במרחב שבין באר שבע, לקיה, אום בטין ועומר, בהמשך לאזור התעשייה של עומר. מטרת הבסיס החדש היא לאכלס את המחנות השונים של חיל המודיעין הנמצאים היום במרכז הארץ, במסגרת המהלך של מעבר מחנות צבא ממרכזי האוכלוסין באזור המרכז לאזורי הפריפריה בדרום.

השטח הכולל של הבסיס הינו כ-5,000 דונם, והשטח הבנוי יכול להגיע לכ-600,000 מ"ר. כ-40% משטח הבסיס נמצא תחום השיפוט של המועצה מקומית עומר, וכ-60% - בתחום השיפוט של המועצה אזורית בני שמעון. מועצות אלה תיהנה מההכנסות העתידיות מארנונה, ביחד עם עיריית באר שבע, אשר חתמה על הסכם בעניין זה עם המועצה האזורית בני שמעון.

מעבר להכנסות הכספיות הצפויות להיכנס לקופתן של הרשויות הללו, ישנו ההון האנושי, שאמור להגיע לנגב עם המעבר של בסיס המודיעין. המיקום המוצע של הבסיס יאפשר דווקא לשובים החזקים, כגון עומר, מיתר ולהבים, ליהנות מתוספת האוכלוסייה החדשה, זאת למרות שהם אינם זקוקים למשאבים אלו כדי לבסס או לשפר את מעמדם ומצבם.

לאור האמור לעיל, התכנית להקמת "קריית המודיעין" מעלה, בין היתר, את השאלות הבאות:

1. מדוע הוחלט להקים את הבסיס החדש דווקא באזור 'ליקית', בתחום השיפוט של מועצה מקומית עומר ומועצה אזורית בני שמעון?
2. מדוע המדינה, אשר קיבלה החלטה להקצות משאבים אדירים, הן במסגרת פעולות הפיתוח והן במסגרת תשלומי הארנונה שעתידיה לשלם לרשויות המקומיות, לא בוחנת אפשרות של הקצאה שוויונית יותר של המשאבים במרחב?
3. האם נבחן הצורך של רשויות מקומיות אחרות בנגב, במעגל מרוחק יותר מגלעין המטרופולין, באוכלוסייה חדשה (הון אנושי) ובתוספת הכנסות מאגרות וממיסים (הון כספי)?
4. האם נבחן הצורך של ישובים אחרים בנגב, במגזר הבדואי והיהודי כאחד, המתבססים על מענקי איזון גבוהים מקופת המדינה, באוכלוסייה חדשה ובתוספת הכנסות מאגרות וממיסים כדי לבסס את עצמם מבחינה חברתית וכלכלית?

5. מדוע הוחלט להקים את הבסיס החדש באזור 'ליקית', אזור ההולך ומצטופף, ובכך, למעשה, להעתיק את הבעיה הקיימת היום במרכז הארץ אל מטרופולין באר שבע. בהקשר זה ראוי לציין, כי בתכנית המתאר המחוזית המקורית (תמ"מ/4/14), כמו גם בשינוי 23 (מטרופולין באר שבע), השטח עליו מתוכנן הבסיס לקום מיועד לפיתוח אזרחי לטובת כלל תושבי המטרופולין.

סוגיית שטחי האש

הכפרים הבדואים בנגב הם יישובים בהם חיים בין 500 ל-5,000 תושבים. התנגדותן של רשויות המדינה להכיר ביישובים הבדואים באה לידי ביטוי בתוכניות המתאר המחוזיות והארציות, בין היתר, בהתייחסות אל חלק ניכר מהאזורים בהם יושבת האוכלוסייה הבדואית, כאל עתודות קרקע לטווח ארוך, בלא לקחת בחשבון את התושבים החיים במקום וצורכיהם.

חלק משימושי הקרקע בתכניות הקיימות מיועד לשטחי אש ולמתקנים ביטחוניים. חלק מהיעודים הללו נקבעו לפני למעלה מ-30 שנה והם אינם מיושמים בפועל. למרות זאת, במקרים רבים מעדיפה המדינה להיצמד למדיניות התכנון ישנה, שכאמור נקבעה לפני שנים רבות ומעולם לא יושמה, על פני פתרונות התיישבותיים סבירים וראויים עבור האוכלוסייה שחיה בשטח ומתפקדת כקהילה לכל דבר.

דוגמא עדכנית בנושא היא תכנית המתאר המחוזית חלקית למטרופולין באר שבע (תמ"מ/4/14/23). במסגרת התכנית, שאושרה על ידי הולנת"ע וממתינה כעת לאישורו של שר הפנים, כ-10 כפרים בדואים בלתי-מוכרים לא קיבלו הכרה כי השטחים בהם הם מצויים מיועדים לצרכים של מערכת הביטחון. ספק אם נעשתה בדיקה כלשהי לגבי הצורך, בהווה, בהקצאתם של אותם שטחים למטרות אלו.

לסיכום, ההיגיון שעמד מאחורי ההחלטה להעביר את בסיסי צה"ל לנגב ברור, כמובן. אולם נראה שההחלטה על מיקומם של הבסיסים העתידיים נעשתה בלא לקחת בחשבון את מכלול השיקולים באזור, ומבלי שנערכה בדיקה ראויה של צרכי האוכלוסייה שחיה כיום באזורים אלה בנגב, יהודים וערבים כאחד.

אנו מבקשים כי חברי הוועדה ייבחנו את הטענות העולות במכתבנו ויפעלו לשינוי ההחלטות, כדי שיישומן בשטח לא יפגע באוכלוסייה החיה באזורים אלה בנגב.

בברכה,

ד"ר דליה דרומי
מנכ"ל

העתק: השר לפיתוח הנגב והגליל, סילבן שלום.